

Lemin  
ilmastosuunnitelma  
2025-2029



Lemi



ETELÄ-  
KARJALAN  
LIITTO



Ympäristöministeriö  
Miljöministeriet  
Ministry of the Environment

# Sisällysluettelo

## Aluksi

Keskeiset käsitteet	3
Alkusanat	4

## Ilmastotyön nykytila, päästökehitys ja tavoite

Ilmastotyön verkostot	6
Kunnan päästökehitys	7
Arvio tulevasta päästökehityksestä	10
Päästökehityksen vertailua	11
Tavoite päästöjen vähentämisestä	14

## Toimenpiteet ja seuranta

Ilmastojohtaminen	16
Energia ja kulutus	19
Kestävä liikkuminen	24
Kestävä ruokajärjestelmä ja maatalous	29
Metsät, hiilinielut ja luonnon monimuotoisuus	32
Kierrätys ja kiertotalous	38
Viestintä ja osallistaminen	40
Sopeutuminen ja varautuminen	43
Suunnitelman toteutumisen seuranta	45

# Keskeiset käsitteet

Kasvihuonekaasu	Ilmakehän kaasu (esim. vesihöyry, hiilidioksidi, metaani ja typpioksiduuli), joka päästää auringonsäteilyn lävitseen, mutta pidättää maan pinnalta saapuvaa lämpösäteilyä.
Ilmastonmuutos	Maapallon ilmaston tiedetään muuttuvan luonnollisista syistä. Nyt käynnissä oleva muutos on kuitenkin luonnolliseen ilmastomuuttumiseen verrattuna nopeaa, eikä se anna luonnolle tarpeeksi aikaa sopeutua muutokseen. Ihmistoiminnan seurauksena ilmakehään vapautuu liikaa kasvihuonekaasuja, jotka voimistavat kasvihuoneilmiötä ja aiheuttavat maapallon ilmaston lämpenemisen.
Ilmastotavoite	Ilmastotavoitteista puhutaan, kun toimija kuten yritys, yhdistys, kaupunki, valtio, alue jne. asettaa ilmastotyölleen tavoitteen esimerkiksi olla hiilineutraali. Yleisesti käytetty tavoite liittyy CO <sub>2</sub> -päästöjen pienentämiseen ja ilmastomuutoksen hillintään. Päästöjen vähenemistä verrataan usein perusvuoden päästötasoon. Suomessa yleisiä perusvuosia ovat 1990 ja 2007.
CO <sub>2</sub> e	Hiilidioksidiekvivalentti (myös CO <sub>2</sub> -ekv) on kasvihuonekaasujen yhteydessä käytetty suure ja sen mittayksikkönä käytetään usein massa mittayksikköjä kuten kilo (kg) tai tonni (t).Hiilidioksidiekvivalentissa hiilidioksidin lisäksi on otettu huomioon myös muiden kasvihuonepäästöjen ilmastoja lämmittävä vaikutus.
ALas-laskentamalli	Suomen ympäristökeskuksen ALas päästölaskentajärjestelmä on yhdenmukainen kaikkien kuntien kesken ja sen avulla voidaan vertailla eri kuntien päästöjä myös asukaskohtaisesti. Laskenta kattaa kaikki Suomen kunnat ja 80 päästösektoria. <a href="#">Lisätietoa laskentamallista Suomen ympäristökeskuksen sivulla.</a>
Hiilineutraalius	Hiilineutraalius tarkoittaa, että hiilidioksidipäästöjä tuotetaan korkeintaan sen verran kuin niitä voidaan sitoa ilmakehästä hiilinieluihin. Ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi on ensisijaisen tärkeää vähentää päästöjä.
Perusskenaario	Oletettujen olemassa olevien politiikkatoimien sekä muiden tiedossa olevien kansallisella tasolla päätettyjen toimien vaikutus alueen päästökehitykseen tulevana vuosina
Päästökuilu	Ero nykyisillä toimenpiteillä saavutettavan päästömäärän sekä ilmastotavoitteen välillä.
Päästöhyvitys	Päästöhyvitykset ovat toimia, joilla voidaan sitoa tai vähentää ilmastopäästöjä. <a href="#">SYKE:n skenaariotyökalussa</a> voidaan hyödyntää useita päästöhyvityksiä, jotka ovat yhteneväiset Hinkulaskennan päästöhyvitysten kanssa. Keskeistä on, että päästöhyvitykset täydentävät suoria päästövähennystoimia, eivätkä korvaa niitä.
Hiilinielu	Hiilinielu on periaatteessa mikä tahansa prosessi, joka poistaa hiiltä ilmakehästä, pienentää ilmakehän CO <sub>2</sub> -pitoisuutta ja siten viilentää ilmastoa. Kyseessä on siis käänteinen prosessi kasvihuonekaasupäästöille, jotka lisäävät CO <sub>2</sub> :n määrää ilmakehässä ja lämmittävät ilmastoa. Tärkeimmät hiilinielut ovat meret ja metsät.
Hiilivarasto	Hiilivarasto on nimensä mukaisesti esimerkiksi metsä tai suo, joka on sitonut itseensä kasvaessaan hiiltä. Myös pitkäikäiset puutuotteet kuten hirsitalot ovat hiilivarasto.

# Alkusanat

- Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää päästövähennyksiä sekä hiilinielujen vahvistamista. Myös luonnon monimuotoisuus on syytä huomioida ilmastosuunnitelmassa, jotta luontokadon eteneminen saadaan katkaistua.
- Kunnilla on hyvin monenlaisia rooleja ja mahdollisuuksia ilmastotyön edistämisessä. Kunnan merkitys ilmastotyössä voi olla huomattavasti kokoaan suurempi. Kunnat voivat oman päästövähennystyönsä lisäksi mahdollistaa asukkaille, yrityksille ja muille toimijoille erilaisia valintoja, joille ne voivat vähentää päästöjään.
- Ilmastosuunnitelma toimii Lemminkäisen kunnan tekemän ilmastotyön pohjana ja sen on määrä tehdä kunnan ilmastotyöstä näkyvämpää ja määrätietoisempää.
- Tämä suunnitelma on tehty vuosien 2023-2024 aikana. Sen laatimiseen on saatu ympäristöministeriön myöntämä valtionavustus. Suunnitelman sisältö noudattaa ilmastolain (423/2022) § 14a mukaisia vaatimuksia. Ilmastosuunnitelmatyön aikana osallistettiin laajasti Lemminkäisen kunnan henkilöstöä, päättäjiä, kuntalaisia, nuoria ja alueen muita toimijoita. Yhteistyötä tehtiin Etelä-Karjalan muiden kuntien sekä alueella käynnissä olevien ilmastohankkeiden kanssa. Suunnitelma tehtiin saman aikaisesti viiden muun Etelä-Karjalan kunnan kanssa ja suunnitelman tekoa koordinoi Etelä-Karjalan liitto.





# 1. Ilmastotyön nykytila, päästökehitys ja tavoite

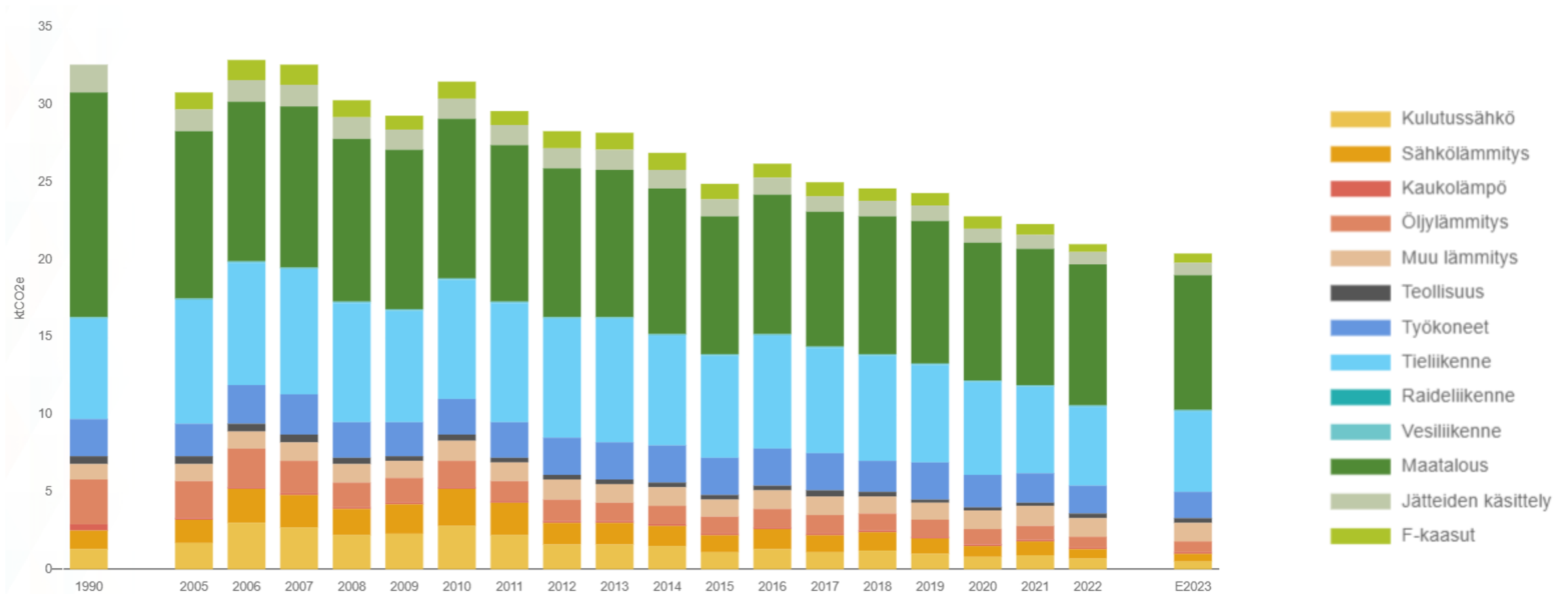


# Ilmastotyön verkostot

- Lemin kunta on noudattanut lakisääteisiä muutoksia ja vähentänyt sitä kautta päästöjään toistaiseksi ilman erillisiä ilmastositoumuksia.
- Lemin kunta on allekirjoittanut [Järvi-Suomen peruskirjan](#) ja sitoutunut sen toimesta suojelemaan alueensa vesistöä ja edistämään alueen elinvoimaa.
- Ilmastotyötä edistävä [jalankulun ja pyöräilyn edistämishjelma](#) on laadittu Lemille yhteistyössä Taipalsaaren, Savitaipaleen ja Luumäen kanssa vuonna 2023 Traficomien avustuksella. Tähtäin edistämishjelman toimenpiteillä on vuodessa 2030.
- [Lemin kunnan ympäristöohjelma](#) on laadittu vuonna 2015-2016 osana EAKR-rahoitteista Etelä-Karjalan kuntien ympäristöohjelmat – hanketta

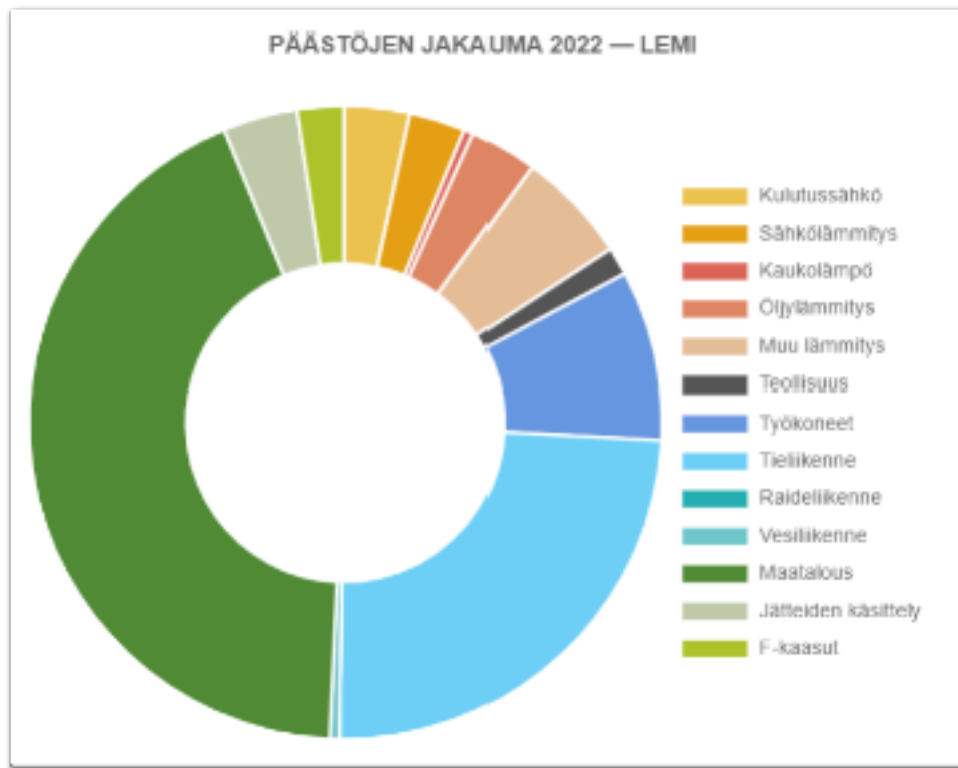


# Käyttöperusteisten päästöjen kehitys Lemillä 1990 ja 2005-2022



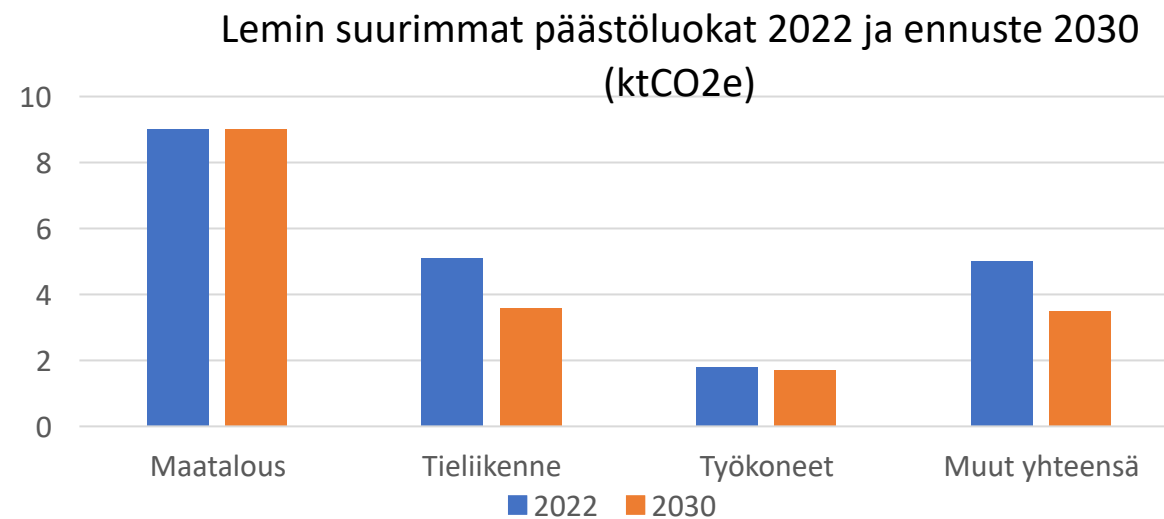
Laskentamalli: Hinku-laskenta ilman päästöhyvityksiä. Lähde: [SYKE - kuntien ja alueiden khk-päästöt \(hiilineutraalisuomi.fi\)](https://hiilineutraalisuomi.fi)

# Mistä Lemmin kunnan päästöt syntyvät?



Ilmastosuunnitelmassa esitetään tiedot kunnan alueelta aiheutuvista kasvihuonekaasupäästöistä päästökauppaan kuuluvia erillisvoimalaitoksia ja teollisuuslaitoksia sekä raskasta kauttakuliikennettä (paketti-, kuorma- ja linja-autot) lukuun ottamatta. Tämä päästölaskennan rajausta vastaa kuntien ja alueiden käyttöperusteisen päästötietopalvelun niin sanotun Hinku-laskentamenetelmän mukaista laskentaraajausta ilman laskennallisia päästöhyvityksiä.

Lähde: [Opas kunnan ilmastosuunnitelman valmisteluun](#)



*Muut –luokassa: (lämmitys, kulutussähkö, teollisuus, raide- ja vesiliikenne, jätteiden käsittely, F-kaasut)*

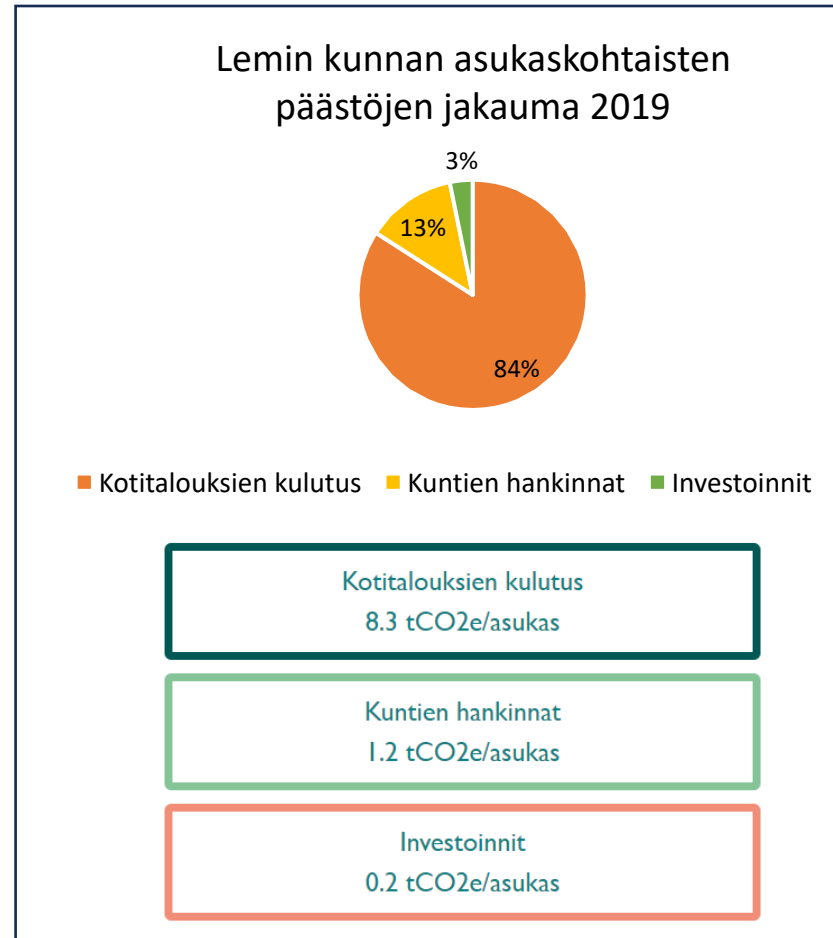
Suurimpien päästöluokkien osalta isoin vähennyspotentialiaali on tieliikenteessä. Lemillä myös mm. rakennusten energiankulutuksessa on merkittävää päästövähennyspotentialiaalia.

Lähde: [SYKE - kuntien ja alueiden khk-päästöt \(hiilineutraalisuomi.fi\)](#)



# Kulutusperäiset päästöt/ asukas Lemillä

- Suomen ympäristökeskuksen (Syke) laskemat kuntien kulutusperäiset kasvihuonekaasupäästöt sisältävät päästöt kotitalouksien kulutuksesta, kuntien hankinnoista ja investoinneista, sekä yksityisistä asuinrakennusinvestoinneista.
- Syke julkaisi kulutusperäisten päästötietojen päivityksen joulukuussa 2024. Lemin kunnan kulutusperusteiset päästöt olivat laskeneet hieman vuodesta 2015 vuoteen 2019. Kaiken kaikkiaan [kuntien kulutusperäiset päästöt ovat vielä kaukana kestävästä tasosta](#).

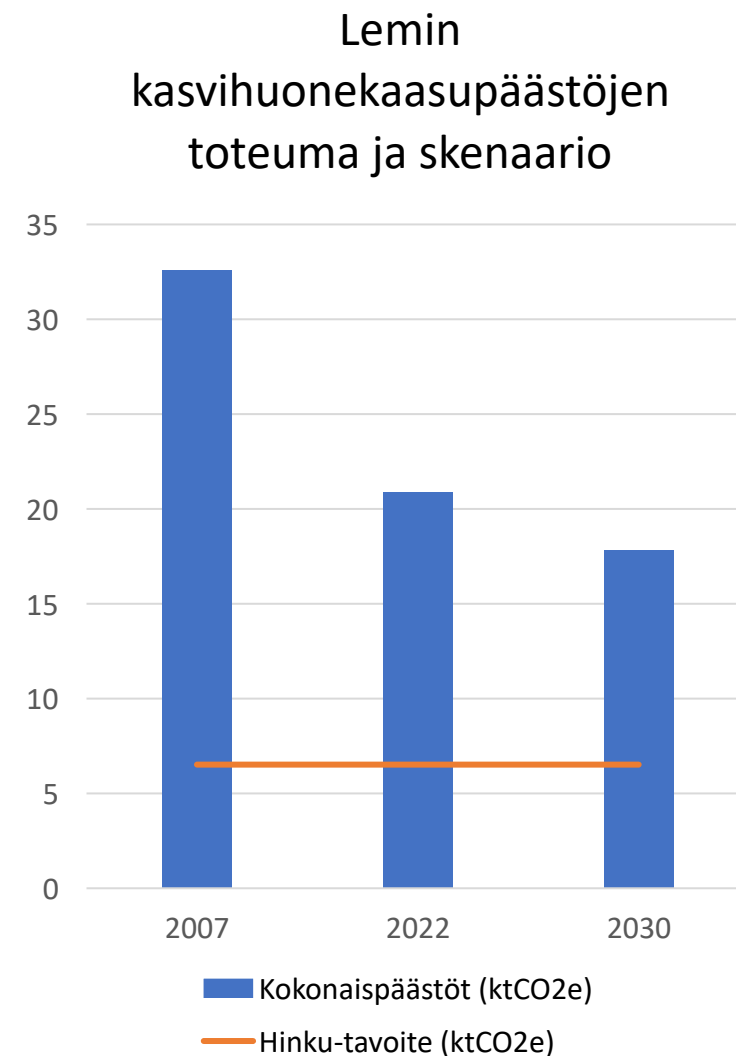


Vuonna 2019 Lemillä kulutusperäiset päästöt syntyivät pääosin kotitalouksien kulutuksesta. Siinä suurimpina päästönlähteitä ovat liikkuminen ja asuminen.

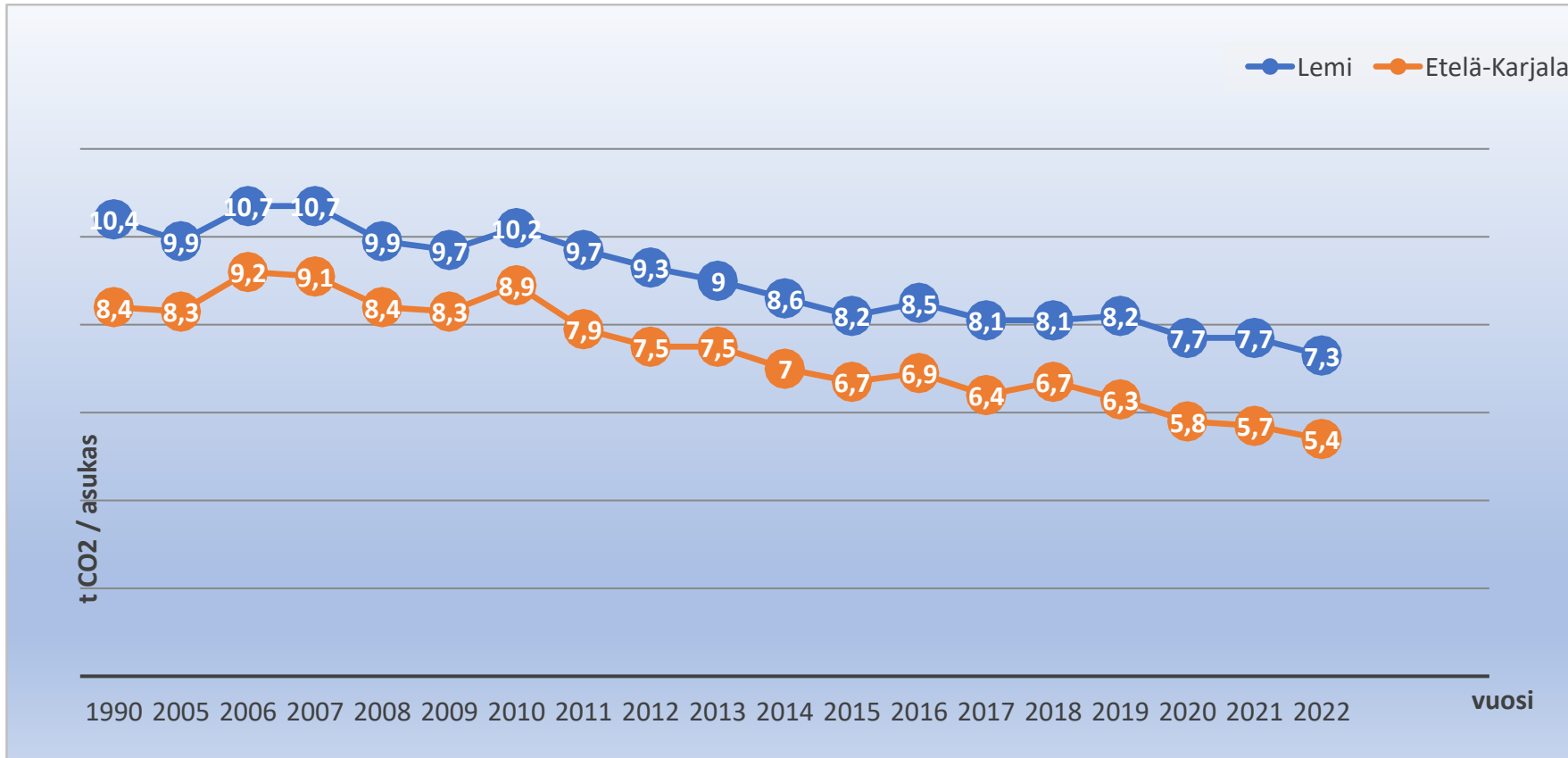


# Arvio tulevasta päästökehityksestä

- Päästökehityksen vertailuvuodeksi valittiin 2007 Hinku-laskentasäännön mukaisesti.
- Lemm kunnan kokonaispäästöt ovat vähentyneet Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) tilastoissa vertailuvuoden 2007 tasosta (32,6 ktCO<sub>2</sub>e) vuoden 2022 tasoon (20,9 ktCO<sub>2</sub>e) 35% ja asukaskohtaiset päästöt 32%.
- SYKE:n skenaariotyökalun mukaisen perusskenaarion, eli olemassa olevien politiikkatoimien ja muiden kansallisella tasolla päätettyjen toimien mukaan Lemm päästöt tulevat vuoteen 2030 mennessä vähenemään vielä noin 3,1 ktCO<sub>2</sub>e vuoden 2022 tasosta.
- Tällöin kokonaispäästövähennys vuosina 2007-2030 on 45,2 %.
- Matkaa 80% päästövähennystavoitteeseen jää vielä 11 ktCO<sub>2</sub>e.



# Käyttöperusteisten päästöjen kehitys / asukas Lemillä ja Etelä-Karjalassa



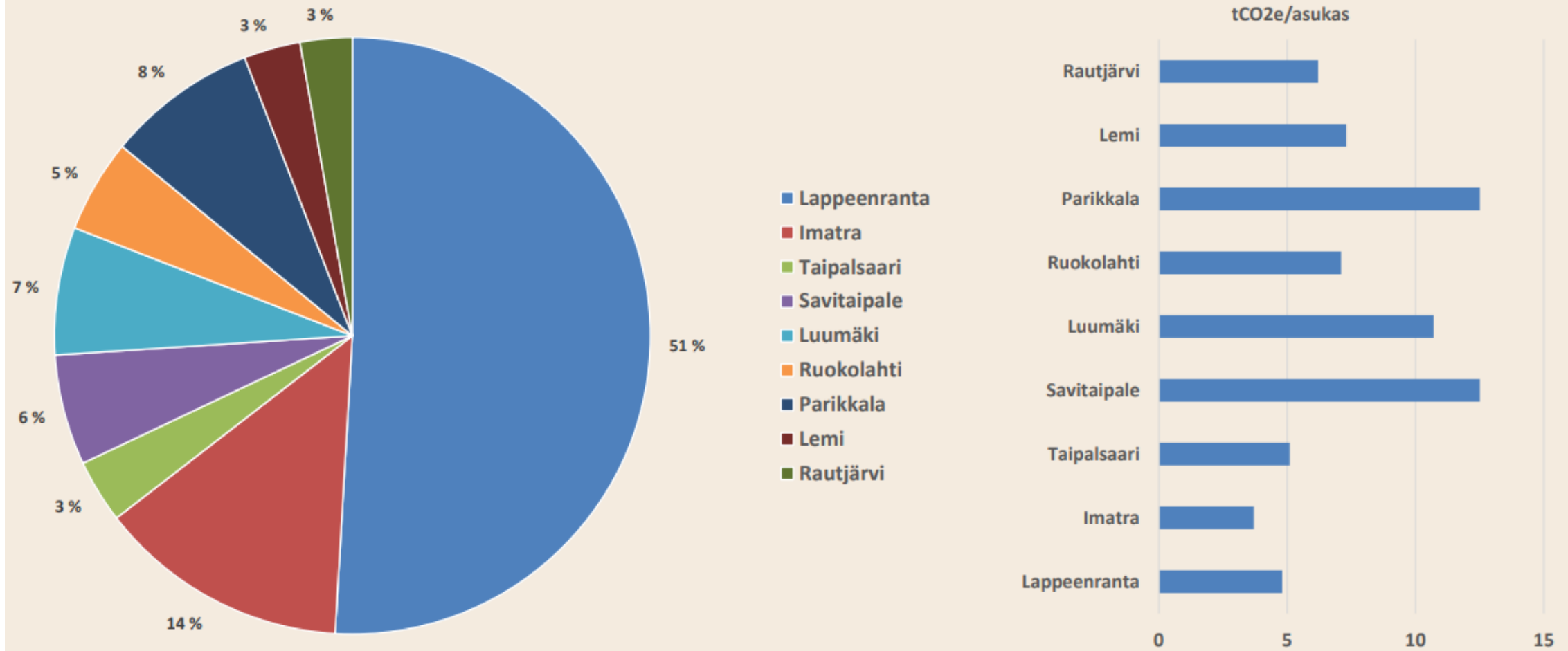
## Mitä tapahtui vuonna 2010?

Sama on havaittavissa koko Suomen päästökehityksessä.

[Tilastokeskus](#) selittää asian näin: "Sähkön kulutus kasvoi 8 prosenttia vuonna 2010. Teollisuuden ja lämmityskäyttöön ostetun sähkön käyttö kasvoi, mihin vaikutti teollisuustuotannon elpyminen ja keskimääräistä kylmempi talvi."

Laskentamalli: [Hinku-laskenta ilman päästöhyvityksiä](#)

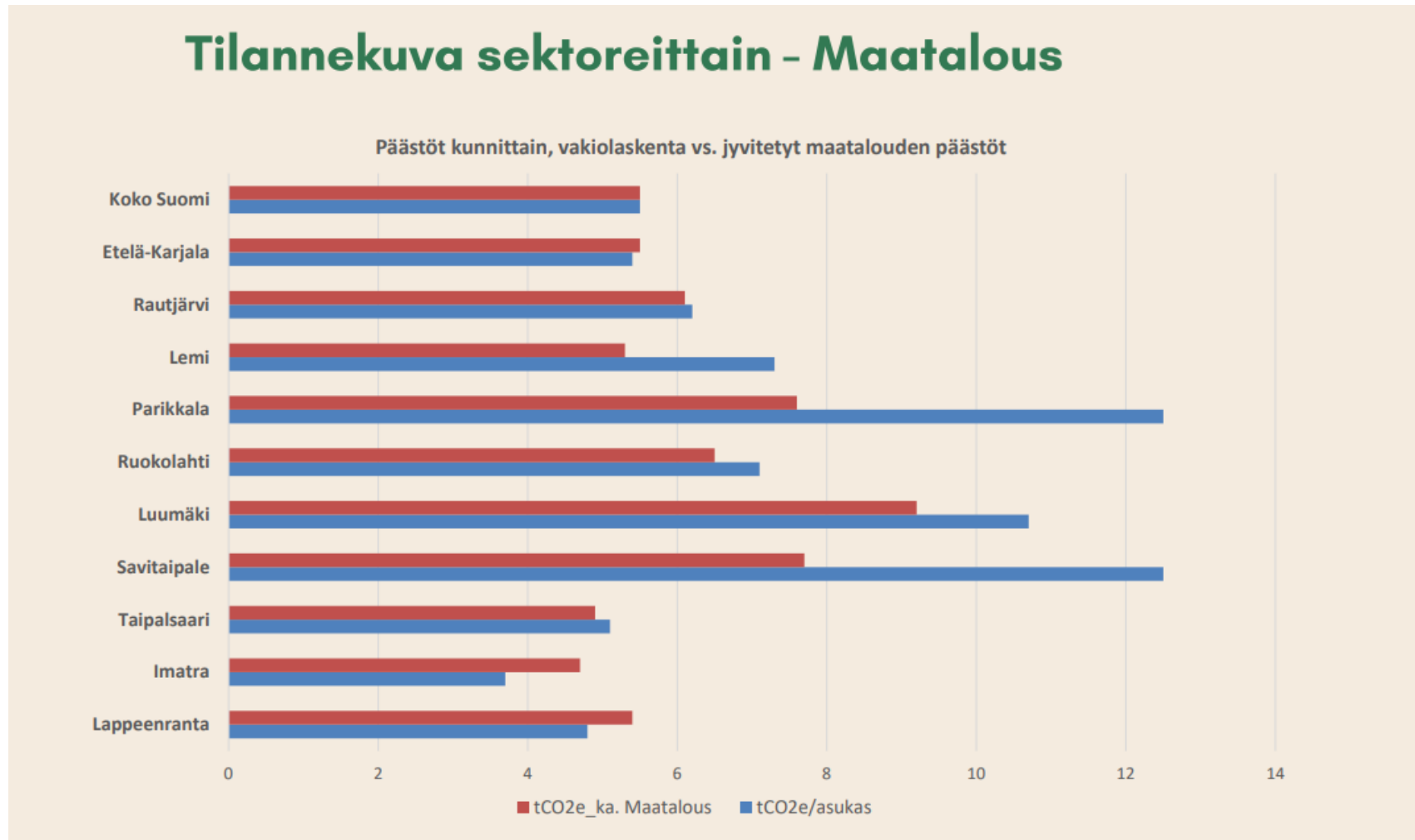
# Päästöjen jakautuminen kunnittain



Lähde: Hiilineutraali Etelä-Karjala tiekartta, luonnos



# Päästöt kunnittain, kun maatalouden päästöt jaettu tasaisesti Etelä-Karjalan asukkaiden kesken



Lähde: Hiilineutraali Etelä-Karjala tiekartta, luonnos

# Lemin kunnan päästövähennystavoite

- Tavoitteita suunnattiin päästöskenaariotyöpajassa syksyllä 2023 (ks. Täydentävä materiaali).
- Kuntien ilmastotyöryhmässä yhteisesti sovittiin, että kunnan ilmastosuunnitelmaan tullaan asettamaan kaksi päästövähennystavoitetta, jotka ovat yhtä aikaa voimassa.
- Tavoite 1 ei sisällä päästöhyvityksiä, kun taas tavoite 2 sisältää HINKU-laskentasääntöjen mukaiset päästöhyvitykset.
- Lemillä päästöhyvityksiä on arvioitu saatavan aurinkopaneeleista, biokaasun tuotannosta (EKJH:n omistusosuudesta) ja maankäyttösektorin nieluja lisäävistä tai turvemaiden CO<sub>2</sub>-päästöjä vähentävistä toimista (LULUCF).

## • Lemin tavoite 1.

- Vähennetään alueen kasvihuonekaasupäästöjä **60 %** vuodesta 2007 vuoteen 2030.
- Tällöin vuoden 2030 kokonaispäästöjen tulisi olla **13,04 ktCO<sub>2</sub>e tai alle**.

## • Lemin tavoite 2.

- Päästöhyvitykset mukaan luettuna vähennetään alueen kasvihuonekaasupäästöjä **80 %** vuodesta 2007 vuoteen 2030.
- Hyvitykset mukaan luettuna vuoden 2030 kokonaispäästöjen tulisi olla **6,52 ktCO<sub>2</sub>e tai alle**.

### Päästöhyvitys

Päästöhyvitykset ovat toimia, joilla voidaan sitoa tai vähentää ilmastopäästöjä.

SYKE:n skenaariotyökalussa voidaan hyödyntää useita päästöhyvityksiä, jotka ovat yhteneväiset Hinkulaskennan päästöhyvitysten kanssa:

- Tuulivoiman tuotanto sekä kunnan alueella sijaitsevilla voimaloilla että hankintasopimuksien kautta muualla kuin oman kunnan alueella sijaitsevilla voimaloilla, 14.2.2023 18 –
- Aurinkopaneeleilla tuotettu aurinkosähkön määrä
- Biokaasulla tuotetun sähkön määrä ja
- Biokaasun tuottaminen muuhun käyttöön
- Maankäyttösektorin päästövähennykset / nieluja lisäävät toimet.

# 2. Päästövähennystoimenpiteet

<b>2.1 ILMASTOJOHTAMINEN</b>	<b>2.2 ENERGIA JA KULUTUS</b>	<b>2.3 KESTÄVÄ LIKKUMINEN</b>
<b>2.4 KESTÄVÄ RUOKAJÄRJESTELMÄ JA MAATALOUS</b>	<b>2.5 METSÄT, HIILINIELUT JA LUONNON MONIMUOTOISUUS</b>	<b>2.6 KIERRÄTYS JA KIERTOTALOUS</b>

# 2.1 Ilmastojohtaminen

*Ilmastojohtaminen tarkoittaa organisaation toimintatapoja ja ilmastotyötä ohjaavia työkaluja. Tapaa, jolla johtamisjärjestelmää hyödynnetään ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Hyvällä ilmastojohtamisella kunta voi saavuttaa päästövähennysten lisäksi muitakin etuja kuten kustannussäästöjä, kilpailuetua ja vetovoimaa. Tavoitteet tulee kytkeä kunnan strategiaan ja johtamisjärjestelmään. Ilmastojohtajuus on kykyä innostaa myös muita toimijoita mukaan päästöjen vähentämiseen.*



# Ilmastojohtaminen 1/2

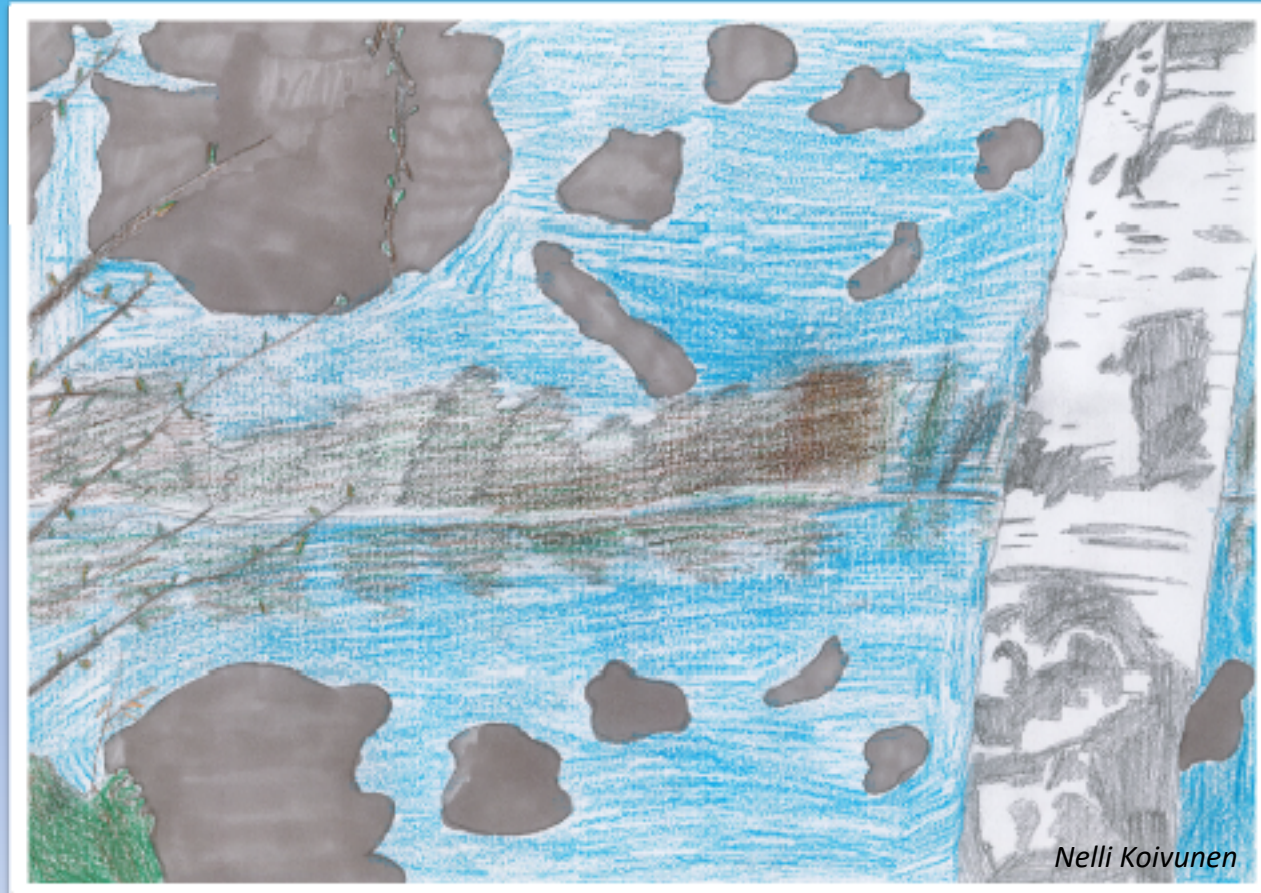
Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyötaho
<b>Toteutetaan ilmastosuunnitelman seuranta johtoryhmän työskentelynä 2 krt/vuosi</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Lisätään johtoryhmän jäsenten tehtäväkuviin ilmastotyön vastuuta</li></ul>	2025 alkaen	JORY
<b>Lisätään aktiivista vuoropuhelua Lappeenrannan seudun ympäristötoimen kanssa</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Kutsutaan seudullisen ympäristötoimen edustus mukaan ilmastosuunnitelman seurantaan</li></ul>	2025 alkaen	JORY, Tekninen toimi
<b>Kehitetään ilmastotyön sisäistä organisoitumista ja viestintää</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Lisätään hallinnonalojen ja viestinnän välistä vuorovaikutusta ilmastotoimiin liittyen.</li><li>Viestinnälle tiedotetaan sisäisesti ilmastotyön etenemisestä ja sovitaan yhdessä ulospäin viestittävästä, kunnan ilmastotyöhön liittyvistä sisällöistä.</li></ul>	2025 alkaen	Eri hallinnonalat, viestintä
<b>Hyödynnetään hankerahoitusta ilmastotyön edistämiseksi sekä itse hakien että yhteishankkeisiin osallistumalla</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Seurataan kuntien ilmastotyön rahoitusmahdollisuuksia</li><li>Ollaan aktiivisesti mukana hankesuunnitteluverkostoissa</li></ul>	Jatkuva	Eri hallinnonalat
<b>Lisätään merkittäviin päätöksiin ja suunnitelmiin ilmastovaikutusten arviointi</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Arvioidaan energiatehokkuus ja ilmastovaikutukset investointeja tehtäessä</li></ul>	2025 alkaen	Hallinto, tekninen toimi, hankinnat

# Ilmastojohtaminen 2/2

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyötaho
<b>Huomioidaan energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa</b>	Lisätään hankintaosaamista tutustumalla: <ul style="list-style-type: none"><li>• <a href="#">Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa</a> -ohjeeseen</li><li>• <a href="#">Keino-osaamisverkoston</a> palveluihin ja koulutuksiin (kestävät ja innovatiiviset julkiset hankinnat)</li><li>• Motivan energiatehokkaat hankinnat -verkkokurssiin: <a href="https://motiva-verkkokurssit.fi/kurssit/energiatehokkaat-hankinnat-verkkokurssi/">https://motiva-verkkokurssit.fi/kurssit/energiatehokkaat-hankinnat-verkkokurssi/</a></li><li>• Huomioidaan energiatehokkuus mahdollistamalla paikallisten yritysten osallistuminen tarjouskilpailuihin ja suositaan kilpailutusten ulkopuolella olevissa pienhankinnoissa paikallista</li></ul>	Jatkuva	Hallinto, tekninen toimi, hankinnat
<b>Osallistetaan lapset ja nuoret kunnan ilmastotyöhön</b> yleistyvän ilmastoahdistuksen helpottamiseksi	<ul style="list-style-type: none"><li>• Viestitään kunnan tekemästä ilmastotyöstä myös koululle</li><li>• Järjestetään kohtaamisia ja keskustelutilaisuuksia nuorten ilmastopäivän hengessä esim. hankeyhteistyön kautta</li></ul>	2025 alkaen	Eri hallinnonalat, viestintä
<b>Huomioidaan ilmastotyö talousarvion laadinnassa</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Laaditaan vuosittain ilmastobudjetti, eli osana talousarviota vuositasolla ilmastotyön investoinnit ja toiminnalliset tavoitteet</li><li>• Hyödynnetään tässä ilmastosuunnitteluhankkeessa tuotettua yhteenvetoa investointeja edellyttävistä toimenpiteistä</li></ul>	2026 alkaen	Hallinto
<b>Ilmastosuunnitelma otetaan huomioon kuntastrategiassa ja kunnan toimintakertomuksessa</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Sisällytetään ilmastosuunnitelman toteuttaminen kunnan 2025-2029 toimintastrategiaan ja arvioidaan suunnitelman toteutumista vuosikertomuksessa.</li></ul>	2025 alkaen	Hallinto

## 2.2 Energia ja kulutus

*Suurin osa kaikista ilmastopäästöistä johtuu energiankulutuksesta. Energiatehokkuus säästää rahaa ja vähentää päästöjä. Ensisijaisesti tulisi välttää kaikkea tarpeetonta kulutusta sekä hyödyntää jo olemassa olevaa materiaalia. Puhtaan energiantuotannon hyödyntäminen ja lisääminen on myös keskeistä.*



# Energia: kunnan kiinteistöt

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyö-tahot
<b>Pyritään vähentämään fossiilista lämmitystä</b> kunnan kiinteistöissä ja korvaamaan se esim. ilmanvaihdon yhteyteen rakennettavilla lämmöntalteenottojärjestelmillä	<ul style="list-style-type: none"><li>• Palolan lämmitystapamuutos</li><li>• Kirkonkylän käyttökänsä päässä olevan hakekattilan varavoiman (öljy) korvaaminen</li></ul>	Käynnissä	Tekninen
Kehitetään kiinteistöjen energiatehokkuutta mm. älykkäillä <b>ohjausjärjestelmillä, tilatehokkuutta parantamalla ja rakenteellisilla</b> ratkaisuilla	<ul style="list-style-type: none"><li>• Älykästä ohjausta tulee kunnan kiinteistöihin, hyödynnetään oppeja olemassa olevista kohteista (kuten eristys ja ikkunat)</li><li>• Huomioidaan seurakunnan ja hyvinvointialueen toimintasuunnitelmat ja kiinteistöjen tulevaisuuden käyttö</li></ul>	Käynnissä	Tekninen
Lisätään <b>aurinkoenergian</b> tuotantoa kunnan kiinteistöjen katoilla ja muissa rakenteissa	<ul style="list-style-type: none"><li>• Koulukeskuksen katolle</li></ul>	Käynnissä	Tekninen
Toteutetaan <b>uudis-, saneeraus- ja purkuhankkeet</b> vähähiilisinä ja energiatehokkaasti kiertotalous sekä rakennusten koko elinkaari huomioiden	<ul style="list-style-type: none"><li>• Tarkastellaan ja suunnitellaan rakentamista ja purkamista kokonaisuutena siten, että kiertotalouden ratkaisujen ja materiaalitehokkuuden kehittyminen mahdollistuvat</li></ul>	2025 alkaen	Tekninen
Otetaan energiatehokkuus, vähähiilisyys ja tiivis maankäyttö huomioon <b>infrahankkeissa</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Otetaan huomioon jo suunnitteluvaiheessa, jolloin voidaan saavuttaa myös kustannussäästöjä</li></ul>	2025 alkaen	Tekninen
Jatketaan siirtymää <b>katu- ja ulkovalaistuksessa</b> energiatehokkaisiin LED-valoihin sekä kehitetään valaistuksen ohjausta energiatehokkaaksi	<ul style="list-style-type: none"><li>• Tarkastellaan älykkään valaistuksen ohjauksen mahdollisuuksia paloaseman yhteydessä</li><li>• Panostetaan liikuntapaikkojen, pururatojen ja kaukaloiden valaistuksen kehittämiseen</li><li>• Huomioidaan valaisimien elinkaari</li></ul>	Käynnissä	Tekninen



# Energia: energiantuotanto kunnan alueella

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyötahot
Ollaan aktiivisesti mukana edistämässä mahdollisia <b>tuulivoimahankkeita</b> osallistaen asukkaita alusta saakka	<ul style="list-style-type: none"><li>Seurataan puolustusvoimien rajoitteiden kehittymistä ja ennakoidaan muutoksia</li><li>Luodaan aktiivista vuorovaikutusta ja yhteistä ymmärrystä asukkaiden kanssa ennakoiden</li></ul>	Heti kun mahdollista	Hallinto, kaavoitus, maakuntaliitto, ELY, valtionhallinto, puolustusvoimat
Edistetään ja mahdollistetaan suuren mittaluokan <b>aurinkoenergiavoimaloiden</b> toteutumista kunnan alueella	<ul style="list-style-type: none"><li>Suositaan ns. joutomaita aurinkovoimaloille</li></ul>	Jatkuva	Hallinto, kaavoitus
Jatketaan joustavia ja tehokkaita lupakäytäntöjä <b>hajautetun uusiutuvan energian</b> tuotannon osalta	<ul style="list-style-type: none"><li>Jatketaan joustavia käytäntöjä mm. tonttikohtaisten maalämpöratkaisujen luvituksessa</li><li>Huomioidaan uusiutuvan energian tuotannon mahdollisuudet kaavoituksessa riittävällä väljyydellä</li></ul>	Käynnissä	Kaavoitus, tekninen
Mahdollistetaan yksityisten toimijoiden sähkön ja lämmön <b>varastointihankkeet</b> kaavoitus- ja luparatkaisuilla	<ul style="list-style-type: none"><li>Seurataan teknologian kehitystä</li><li>Huomioidaan varastointi kaavoituksessa</li></ul>	2025 alkaen	Hallinto, tekninen
Tarkastellaan polttoon perustamattomien menetelmien hyödyntämisen mahdollisuuksia <b>kaukolämmön</b> tuotannossa	<ul style="list-style-type: none"><li>Selvitetään polttoon perustamattomia menetelmiä käyttökänsä päässä olevan hakelaitoksen osalta</li><li>Huomioidaan huoltovarmuus</li></ul>	2025 alkaen	Tekninen

# Energia: asukkaat ja yritykset

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyötahot
Näytetään <b>esimerkkiä</b> asukkaille ja yrityksille viestimällä aktiivisesti kunnan omista uusiutuvan energian toimenpiteistä	<ul style="list-style-type: none"> <li>Viestitään kunnan energiahankkeista kunnan viestintäkanavissa</li> <li>Viestitään yrityksille kunnan tavoitteesta ja toimenpiteistä</li> <li>Otetaan vähähiilisyys yhdeksi näkökulmaksi elinkeinopalveluita</li> </ul>	Käynnissä	Hallinto, tekninen, viestintä
Kannustetaan asukkaita ja yrityksiä <b>siirtymään pois fossiilisesta lämmityksestä</b> viestimällä rahoitusmahdollisuuksista ja saatavilla olevasta neuvonnasta	<ul style="list-style-type: none"> <li>Viestitään maksuttomasta alueellisesta energianeuvonnasta sekä lämmitystapamuutoksiin tarkoitetuista rahoitusmahdollisuuksista asukkaille</li> </ul>	Jatkuva	Hallinto, viestintä, Etelä-Karjalan energianeuvonta
Kannustetaan asukkaita ja yrityksiä <b>energiansäästöön</b> sekä kiinteistöjen <b>energiatehokkuuden</b> parantamiseen esim. osallistumalla viestintäkampanjoihin	<ul style="list-style-type: none"> <li>Osallistutaan vuosittain Astetta alemmas –kampanjaan</li> <li>Näytetään esimerkkiä mm. sammuttamalla lähtiessä valot ja tietokoneet, säätämällä sisälämpötila sekä käyttöveden lämpötila ja virtaama riittäväksi</li> </ul>	Käynnissä	Viestintä, tekninen, energianeuvonta
Järjestetään kuntalaisille ja yrityksille uusiutuvaan energiaan liittyviä <b>infotilaisuuksia</b> yhteistyössä alueellisen energianeuvonnan kanssa	<ul style="list-style-type: none"> <li>Hyödynnetään alueellista energianeuvontaa aktiivisesti tilaisuuksien järjestämisessä</li> <li>Organisoidaan tilaisuuksia yhdessä sidosryhmien tai naapurikuntien kanssa</li> </ul>	2025 alkaen	Hallinto, tekninen, viestintä, energianeuvonta
Tuetaan <b>neuvonnan ja viranomaistyön</b> puitteissa asukkaita ja yrityksiä vähähiilisiin energiamuotoihin	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tuetaan asukkaiden ja yritysten siirtymää pois fossiilisesta energiasta rakennus- ja ympäristövalvonnan viranomaistyön puitteissa</li> </ul>	Jatkuva	Tekninen, seudullinen ympäristötoimi

# Energia – ehdotuksia seurantaindikaattoreiksi

- » Lämmöntuotannon päästöt kunnassa CO<sub>2</sub>e/vuosi
  - Kaukolämpö
  - Öljy
  - Muu lämmitys
  - Sähkölämmitys
- » Kulutussähkön päästöt kunnassa CO<sub>2</sub>e/vuosi
- » Kunnan aurinkoenergian vuosituotanto
- » Kunnan sähkön vuosikulutus



## 2.3 Kestävä liikkuminen

*Kestävän liikkumisen kannalta ensisijaisia kulkutapoja ovat kävely, pyöräily sekä joukkoliikenteen käyttö. Kestävä liikkuminen on sosiaalisesti, ympäristöllisesti ja ilmastovaikutuksiltaan positiivista. Arkiliikunnalla on keskeinen vaikutus terveyteen ja hyvinvointiin. Kestävän liikkumisen edistäminen vaatii riittävää infra ja sen kunnossapitoa, turvallisia ja houkuttelevia liikkumisympäristöjä sekä viestintää ja kannustusta tapojen muutokseen.*



Otso Muurikka

# Liikenne: kunta ja henkilöstö

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyötahot
Hankitaan kuntaan <b>vähähiilisiä ajoneuvoja ja kuljetuspalveluita</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Toteutetaan seuraavat hankinnat hankintalainsäädännön mukaisesti</li><li>Huomioidaan hankintakustannusten lisäksi käytön aikaiset kustannukset</li></ul>	2026 alkaen	Hallinto, tekninen
Selvitetään henkilöstön <b>työsuhdepyöräedun</b> järjestämistä sekä mahdollisuutta käyttää (sähkö)polkupyörää työpäivän aikaisiin lyhyisiin matkoihin	<ul style="list-style-type: none"><li>Selvitetään työsuhdepyöräedun järjestämistä esim. muiden kuntien kokemusten kautta</li><li>Huomioidaan myös hyvinvointivaikutukset</li></ul>	2025	Hallinto
Jatketaan ja levitetään hyviä käytäntöjä henkilöstön työ- ja virka-ajon <b>kimppakyytien</b> osalta	<ul style="list-style-type: none"><li>Kannustetaan hyvien kimppakyytikäytäntöjen jatkamiseen</li></ul>	Käynnissä	Hallinto, kaikki toimialat
Jatketaan hyviä <b>etätyökäytäntöjä</b> sekä <b>digitaalisten viranomaispalveluiden</b> kehittämistä henkilöstön ja asukkaiden liikkumisen päästöjen vähentämiseksi	<ul style="list-style-type: none"><li>Työtä jatketaan</li></ul>	Käynnissä	Hallinto, viranomaisyhteistyö

# Liikenne: asukkaat

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyötahot
Tarkastellaan <b>kaavoitusprosessien</b> yhteyksissä ilmastovaikutuksia, ml. vaikutukset liikenteeseen	<ul style="list-style-type: none"><li>Tunnistetaan kaavaratkaisujen vaikutukset liikennepäästöihin ja pyritään tarkastelemaan vaihtoehtoja, joissa liikenteen päästöt eivät kasvaisi</li></ul>	2025 alkaen	Kaavoitus, maakuntaliitto, ELY-keskus
Toimeenpannaan <b>pyöräilyn ja kävelyn kehittämissuunnitelma</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Kytetään kehittämissuunnitelman ja ilmastosuunnitelman tavoitteet ja toimeenpano tiiviisti toisiinsa</li><li>Lisätään mahdollisuuksien mukaan pyöräteitä ja kunnostetaan huonokuntoisia yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa</li><li>Tiedotetaan kehittämissuunnitelman toteutuksesta asukkaille</li></ul>	Käynnissä	Kaavoitus, tekninen, ELY-keskus, viestintä, naapurikunnat
<b>Kannustetaan ja mahdollistetaan</b> asukkaiden kestävä liikkuminen	<ul style="list-style-type: none"><li>Huomioidaan kevyen liikenteen väylien suunnittelussa ja ylläpidossa arkiliikunnan ja koulumatkaliikunnan edistäminen</li><li>Viestitään olemassa olevista julkisen liikenteen vuoroista</li><li>Viestitään kävelyn ja pyöräilyn terveysvaikutuksista ja reiteistä</li></ul>	Jatkuva	Hallinto; viestintä, ELY-keskus
Ollaan aktiivisesti mukana <b>julkisen liikenteen</b> alueellisissa hankkeissa ja uusien lähestymistapojen ja ratkaisujen kehittämisessä	<ul style="list-style-type: none"><li>Osallistutaan keskusteluun tuomalla esiin Lemmin erityispiirteet ja tarpeet</li><li>Tuodaan ilmi kunnan ilmastotavoitteet ja julkisen liikenteen merkitys tieliikenteen päästöjen vähentämiseksi</li></ul>	2025 alkaen	Hallinto, kaavoitus, maakuntaliitto, ELY-keskus, naapurikunnat
Osallistutaan <b>uudenlaisten liikkumisen palveluiden</b> kehittämiseen huomioiden matkailun tarpeet ja uudet teknologiat	<ul style="list-style-type: none"><li>Kehitetään alueellisessa yhteistyössä ja osana alueen julkisen liikenteen ja matkaketjujen kokonaisvaltaista kehittämistyötä</li></ul>	2026 alkaen	Hallinto, kaavoitus, maakuntaliitto, ELY-keskus, naapurikunnat



# Liikenne: lataus- ja tankkausinfra

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyötahot
Tarjotaan <b>sähköauton latauspistettä ja/tai -valmiutta</b> kunnan kiinteistöissä	<ul style="list-style-type: none"><li>Lainsäädännön velvoitteiden mukaisesti</li><li>Huomioidaan potentiaalinen vaikutus henkilöstöliikenteen päästöihin, jos henkilöstöllä mahdollisuus ladata sähköautoa työpäivän aikana</li></ul>	Heti	Tekninen
Selvitetään ratkaisuja mahdollistaa sähköauton lataus iltaisin ja viikonloppuisin asukkaille ja matkailijoille	<ul style="list-style-type: none"><li>Selvitetään sähköauton latauspisteen houkuttelevuutta matkailijoiden näkökulmasta</li></ul>	2025 alkaen	Tekninen, hallinto
Toimitaan aktiivisesti <b>yksityisten sähköauton latauspisteiden</b> houkuttelemiseksi ja toteutumiseksi kunnan alueella huomioiden esim. matkailun ja liikuntapaikkojen tarpeet	<ul style="list-style-type: none"><li>Esim. maakaapeloinnilla voidaan houkutella yksityisiä toimijoita</li></ul>	Jatkuva	Hallinto, yrittäjät
Mahdollistetaan <b>biokaasun tankkausaseman rakentaminen</b> kunnan alueella	<ul style="list-style-type: none"><li>Maakunnallisen selvityksen tulokset ja yksityisten toimijoiden tahtotila huomioiden</li></ul>	Jatkuva	Hallinto, kaavoitus, yrittäjät

# Liikenne – ehdotuksia seurantaindikaattoreiksi

- » Liikenteen päästöt kunnassa CO<sub>2</sub>e/vuosi (Syke)
- » Sähkö/täyshybridi/kaasuautojen osuus kaikista kuntaan rekisteröidyistä ajoneuvoista (Tilastokeskus)
- » Kulutapaosuuksien mittaukset: viiden vuoden välein Etelä-Karjalan liikkumistutkimus, jossa pienten kuntien kulutapaosuudet on mitattu seutukunnittain. (Eli Lappeenrannan seudun pienet kunnat Lemi, Luumäki, Savitaipale ja Taipalsaari yhdessä). Edelliset mittaustiedot vuodelta 2020.



## 2.4 Kestävä ruokajärjestelmä ja maatalous

*Kestävä ruokajärjestelmä kattaa koko ruokaketjun - Alkutuotanto, jalostus, kuljetukset, myynti ja kuluttaminen. Tähän ketjuun kytkeytyvät huoltovarmuus, terveys, ravinteiden kierto, päästöt, luonnon kantokyky, kulutustottumukset sekä hävikki, jätteet ja sivuvirrat. Tavoitteena on toteuttaa ruoantuotanto ja kulutus luonnonvaroja säästäen ja optimaalisesti käyttäen. Pohjoismaisissa ravitsemussuosituksissa suositellaan entistä kasvipohjaisempaa ruokavaliota, kalansyönnin lisäämistä ja lihansyönnin vähentämistä.*

# Kestävä ruokajärjestelmä ja maatalous

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyötahot
<b>Pyritään pienentämään kunnan ruokahankintojen ja –palveluiden hiilijalanjälkeä</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Vahvistetaan kunnan ruokahankintojen hiilijalanjäljen seuranta uuden hankintajärjestelmän puitteissa</li><li>• Jatketaan panostusta kasvisruoan määrään ja laatuun</li><li>• Jatkokehitetään keinoja ruokahävikin pienentämiseksi (mm. toimipisteissä kiertävä hävikkivaaka)</li></ul>	2025 alkaen	Ruokapalvelut, sivistystoimi, hallinto, Hansel
<b>Tuetaan paikallisia maatalousyrittäjiä ruokajärjestelmän kestävyys siirtymässä</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Kuunnellaan maatalousyrittäjien kokemuksia, ylläpidetään vuorovaikutusta ja keskustellaan kunnan mahdollisuuksista tukea maataloussektoria</li><li>• Jatketaan hyväksi todettua käytäntöä osoittaa kunnan vuosibudjetista määrärahaa maaseutuelinkeinojen kehittämiseen</li><li>• Viestitään maatalousyrittäjille kunnan ilmastotavoitteista ja –suunnitelman sisällöistä</li></ul>	Jatkuva	Hallinto, MTK, maataloussihteeri
<b>Osallistutaan hankeyhteistyöhön mm. kosteikkoviljelyyn parhaiten soveltuvien kohteiden määrän ja sijainnin selvittämisessä</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Osallistutaan kosteikkoviljelyyn parhaiten soveltuvien kohteiden määrän, sijainnin ja ilmastovaikutuspotentialin selvittämiseen</li></ul>	2025-2026	Lappeenrannan kaupunki, kunnat, maaseututoimi, MTK, ProAgria



# Maatalous – ehdotuksia seurantaindikaattoreiksi

- » Maatalouden päästöt kunnassa  
CO<sub>2</sub>e/vuosi (Syke)
- » Kunnan ruokahankintojen päästöt  
(onko saatavilla?)
- » Kasvisruokapäivien määrä lkm  
/kasvisruoan kulutus vuodessa kg



## 2.5 Metsät, hiilinielut ja luonnon monimuotoisuus

*Luontokato on meneillään oleva globaali kriisi ja monimuotoisuuden romahtaminen vaikuttaa suoraan ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Ilmasto- ja monimuotoisuustoimet tukevat usein toisiaan, mutta voivat olla myös ristiriidassa - kokonaiskestävyyden huomiointi on tärkeää. Kunnalla on merkittävä rooli kestävän maankäytön toteutuksessa ja se voi toimia esimerkkinä omistamiensa metsien hoidossa huolehtimalla virkistys- ja luontoarvoista sekä ilmastokestävyydestä. Luonnon monimuotoisuutta voidaan vaalia vain paikallisesti, joten arvokkaiden kohteiden tunnistaminen ja niistä huolehtiminen on keskeistä.*



# Lemin metsät

- Metsäpinta-ala (sis. Metsämaa, kitumaa ja tuottamaton metsämaa)
  - Noin 16 239 ha
  - Metsämaan osuus kunnan kokonaispinta-alasta n. 62%
- Kunnan omistamat metsät:
  - Kunnan omistama metsäpinta-ala yht. alle 200 ha
  - Kunnan omistusosuus (%) metsätalousmaasta: 2,0 %
  - Suojeltujen alueiden yhteispinta-ala: Helmi-ohjelmassa 35,4 ha suoalue. Kaikki metsät on sertifioitu FSC:llä. FSC edellyttää, 5 % metsistä jätetään käsittelemättä ja 5 % käsitellään erityiskohteina. Suojelualueiden lisäämiselle ei nähdä tarvetta.
  - Metsäsuunnitelman tilanne: Stora Enson kanssa tehty sopimus metsän hoidosta. Metsäsuunnitelma on päivitetty vuonna 2021.



## Metsätilastot

[Tietoa metsien omistuksesta](#) | [Metsäkeskus \(metsakeskus.fi\)](#)

[Tilastot](#) | [Maanmittauslaitos](#)

[Metsävarakarttojen ja kuntakohtaisten tilastojen menetelmäkuvaukset julkaistu](#) | [Luonnonvarakeskus \(luke.fi\)](#)

# Metsät ja hiilinielut

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyö-tahot
<b>Jatkokehitetään kestäviä ja hiilinielujen kasvua tukeavia käytäntöjä kunnan metsänhoidossa</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Jatketaan FSC-sertifioinnin mukaisia kestävän metsänhoidon käytäntöjä.</li><li>• Ei hakata voimakkaassa kasvuiässä olevaa puustoa.</li><li>• Suositetaan jatkuvan kasvatuksen mallia soveltuvissa kohdissa.</li></ul>	Jatkuva	Tekninen toimi, Stora Enso
<b>Pyritään ottamaan huomioon kunnan maankäytössä ja viheralueiden hoidossa sekä hiilinielut että luonnon monimuotoisuus</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Arvioidaan maankäytön muutosten vaikutukset hiilinieluihin ja –varastoihin</li><li>• Tarkastellaan ekologiselle kompensaatiolle soveltuvia alueita</li><li>• Pyritään edistämään hiilinieluja ja hiilivaraston kasvua esim. asuinalueiden lähellä olevissa puistometsissä, retkeilyalueiden yhteydessä ja maisemakohteilla, toki tapauskohtaisesti esim. turvallisuusnäkökulmat huomioiden</li></ul>	2025 alkaen	Kaavoitus, tekninen toimi, ympäristötoimi
<b>Vahvistetaan yhteistä ymmärrystä kestävästä metsänhoidosta ja hiilinielujen tärkeydestä</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Viestitään kunnan kestävästä metsänteosta (mm. FSC) asukkaille, sidosryhmille sekä muihin kuntiin</li><li>• Kehitetään viestintäkeinoja sekä paikallisten että ulkopaikkakuntalaisten metsänomistajien tavoittamiseksi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa</li></ul>	2025 alkaen	Tekninen toimi, viestintä, hallinto

# Luonnon monimuotoisuus

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyö-tahot
Säilytetään monimuotoisen luonnon tila vähintäänkin entisellään.	<ul style="list-style-type: none"><li>Vaalitaan perinnemaisemia</li><li>Toteutetaan <b>aktiivista vieraslajien torjuntaa</b> sekä kunnan omana työnä että asukkaita, mökkiläisiä ja maanviljelijöitä torjuntatyöhön kannustaen. Tunnistetaan vieraslajien aiheuttamat riskit maatalouteen. Tehdään tiivistä yhteistyötä paikallisten järjestöjen kanssa.</li></ul>	Jatkuva	Tekninen, viestintä, asukkaat, paikalliset järjestöt
Osallistutaan maakunnalliseen luonnon monimuotoisuustyöhön	<ul style="list-style-type: none"><li><a href="#">Priodiversity-hankkeen</a> toimenpiteet, mm. maakunnan lumo-ohjelman laatimiseen osallistuminen</li><li>Omalta osalta <a href="#">Suomen ennallistamissuunnitelman</a> toteuttaminen, kun ajankohtaista</li></ul>	2025 alkaen	Tekninen, ELY-keskus, maakuntaliitto, valtionhallinto
Varmistetaan, että <b>hankkeet</b> , joilla voi olla merkittäviä luontovaikutuksia, ovat <b>sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä pohjalla</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Tehdään tarvittavat luontoselvitykset</li><li>Viestitään avoimesti asukkaiden suuntaan</li></ul>	Jatkuva	Kaavoitus, rakennusvalvonta, yhteistyössä ELY, osakaskunnat, yksityiset toimijat
Lisätään lasten ja nuorten luontotietämystä ja –kontakteja	<ul style="list-style-type: none"><li>Lisätään luonto-opetusta</li><li>Altistetaan oppilaita opetuksessa luonnon terveysvaikutuksille</li><li>Pidetään esillä luonnon monimuotoisuudesta aiheutuvia terveyshyötyjä</li></ul>	Jatkuva	Sivistystoimi, varhaiskasvatus
Edistetään luonnon monimuotoisuutta perustamalla <b>niittyjä</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Kannustetaan myös asukkaita luontopihojen ja niittyjen perustamiseen</li></ul>	2025 alkaen	Tekninen





Kiira Kunttu

Kiira

# Metsät ja hiilinielut – ehdotuksia seurantaindikaattoreiksi

- » Kunnan metsien hakkuumäärät vuodessa
- » Hakkuumäärät kunnan alueella vuodessa (Luke)
- » Suojeltujen metsien pinta-ala ha





# 2.6 Kierrätys ja kiertotalous

*Alun perin kaikki ihmisen toiminnasta syntyvä jäte on luonnonvaroja, joita maapallollamme on rajallisesti. Kierrätyksen ideana on vähentää luonnonvarojen tuhlausta: hävittämisen sijaan jättemateriaali palautetaan uusien tuotteiden raaka-aineiksi.*

*Jätteiden oikeaoppinen lajittelu on jokaisen velvollisuus ja se tulee tehdä kaikille mahdolliseksi. Kierrättäminen tuo säästöä ja kierrätyksen avulla myös konkreettisesti suojellaan ympäristöä. Tärkeää on myös suosia kierrätysmateriaaleista kestävästi valmistettuja tuotteita.*



Sinni Kokkonen

Sinni



# Kierrätys ja kiertotalous

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyötaho
Jäteasemien aukioloajoista ja kierrätysmahdollisuuksista tiedotetaan	<ul style="list-style-type: none"><li>Jäteasemien aukioloajoista tiedotetaan ja varmistetaan, että aukioloajat toteutuvat ilmoitetun mukaisesti.</li><li>Tehdään yhteistyötä EKJH:n kanssa</li></ul>	Jatkuva	Tekninen, viestintä, EKJH
Järjestetään lajiteltavien jätteiden keräys tehokkaasti ja toimivasti	<ul style="list-style-type: none"><li>Varmistetaan, että kunnan omissa kohteissa on riittävät jätteiden keräys- ja lajittelumahdollisuudet</li><li>Tiedotetaan materiaalien oikeista kierrätystavoista, etenkin biojätteen ja tekstiilijätteen osalta</li></ul>	Jatkuva	Tekninen, viestintä, EKJH
Tutustutaan tarjolla oleviin <b>kierto- ja jakamistaloutta edistäviin palveluihin</b> ja otetaan niitä soveltuvin osin käyttöön	<ul style="list-style-type: none"><li><a href="#">Materiaalitori</a> edistää jätteiden, sivuvirtojen, ylijäämämateriaalien ja uudelleen käytettävien materiaalien hyötykäyttöä</li><li><a href="#">Korjaa.se</a> kokoaa alueen korjauspalvelut samalle sivustolle</li><li><a href="#">RENET</a> –uudelleenkäyttöverkosto kokoaa yhteen uudelleenkäyttöalan vastuulliset toimijat</li></ul>	2025 alkaen	Tekninen toimi, viestintä, EKJH
<b>Viestitään kirjaston roolista kiertotalouden edelläkävijänä</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Ylläpidetään ja edelleen kehitetään kirjaston lainauspalveluita</li><li>Edistetään myös muiden, hyväksi koettujen lainauspalveluiden toteutumista</li></ul>	2025 alkaen	Viestintä, sivistystoimi

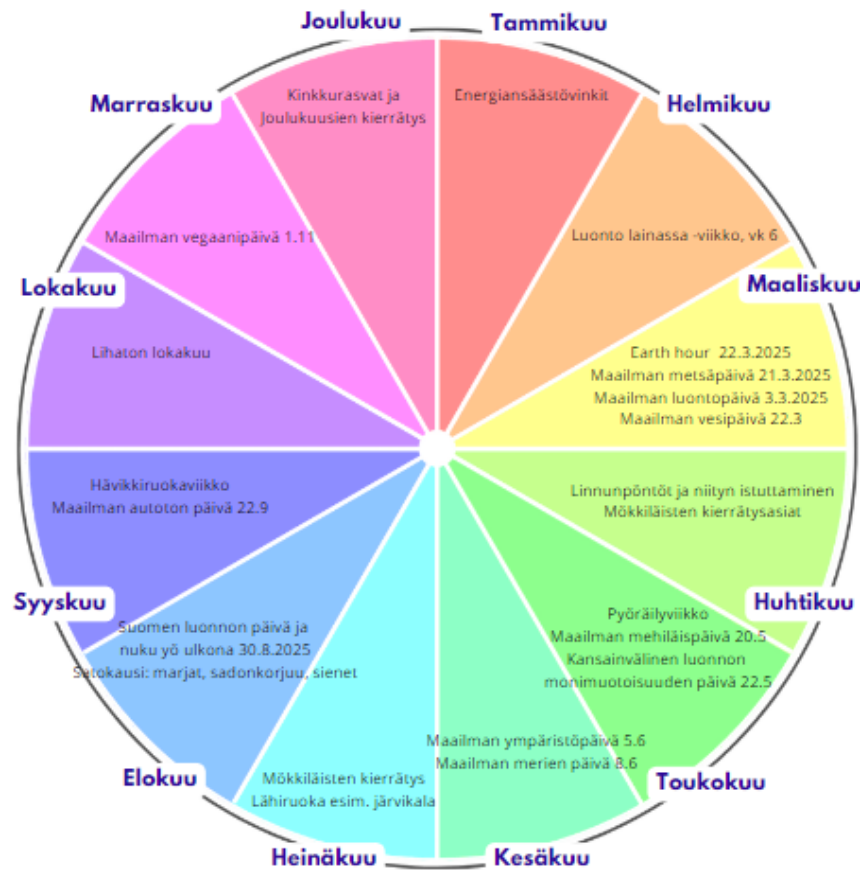
# 3. Viestintä ja osallistaminen

*Kunnilla on lakisääteinen velvollisuus tarjota asukkaille ja sidosryhmille tietoa heitä koskevista asioista ja tärkeistä päätöksistä sekä osallistumismahdollisuuksia näihin vaikuttamiseen. Kunnan ilmastobrändi, eli kunnan imago, on alati muokkautuva ja muodostuu kunnan omien tekojen ja viestinnän sekä muiden viestinnän seurauksena. Ilmastomyönteisellä imagolla on positiivisia vaikutuksia kunnan veto- ja pitovoimaan.*

# Viestintä ja osallistaminen

Toimenpide	Toimenpiteen kuvaus	Aikataulu	Vastuu- ja yhteistyötaho
Tehdään <b>ilmastosuunnitelmaa ja ilmastotyötä tutuksi</b> kuntaorganisaatiossa	<ul style="list-style-type: none"><li>Perustetaan ilmasto-osio kunnan verkkosivuille</li><li>Opitaan tunnistamaan, mitkä aiheet jo tehdyssä viestinnässä ovat ilmastoviestintää ja lisätään ilmastoviestintä luontevaksi osaksi kunnan muuta viestintää</li></ul>	2025 alkaen	Viestintä, kunnan eri toimialat
<b>Kannustetaan ja näytetään esimerkkiä toteuttamalla ilmastoviestintää asukkaille sekä yrityksille</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>Kannustetaan asukkaita päästövähennyksiin viestimällä säännöllisesti kunnan ilmastotyöstä sekä ilmastotyön mahdollisuuksista</li><li>Pidetään ilmastoasioita esillä mm. yrityskäynneillä ja tilaisuuksissa</li></ul>	2025 alkaen	Viestintä, elinkeinopalvelut
<b>Tehdään ilmastoviestinnässä yhteistyötä</b> naapurikuntien, maakuntaliiton ja muiden sidosryhmien/verkostojen kanssa	<ul style="list-style-type: none"><li>Tehdään säännöllistä some-viestintää, jota tukee ilmastoviestinnän vuosikello</li><li>Tehdään ajankohtaisten viestintäasioiden, kampanjoiden ja teemaviikkojen osalta yhteistyötä naapurikuntien ja yhteistyökumppaneiden kanssa</li><li>Tehdään ristiin linkitystä ja nostetaan toistemme hyviä ja kannustavia uutisia</li></ul>	Käynnissä	Viestintä, maakuntaliitto, naapurikunnat

# Ilmastoviestinnän vuosikello L-S kunnat



Länsi-Saimaan kunnat ovat ottaneet käyttöön yhteisen ilmastoviestinnän vuosikellopohjan, jota jokainen kunta täydentää omilla teemoilla.

# 4. Sopeutuminen ja varautuminen

*Ilmasto on jo muuttunut ja tulee muuttumaan, vaikka hillintätoimissa onnistuttaisiin. Kunnissa tulisi tunnistaa merkittävimmät ilmastonmuutoksen riskit ja haavoittuvuudet sekä varautua näihin. Etelä-Karjalassa kuivat kesät lisäävät laajojen maastopalojen riskiä alueella. Ilmastonmuutos voi lisätä myös paikallisia rajuja ukkosmyrskyjä ja hulevesitulvia. Laajamittaiset sähköjakelun tai tietoliikenteen vauriot vaikuttavat toteutuessaan koko yhteiskuntaan laajasti.*

# Kärjet kunnan sopeutumistyöhön

- 1) Hulevesien hallinta.** Vaikka Lemmin taajamassa ei ole merkittäviä hulevesitulvariskialueita ja hulevesien hallintaa on jo kehitetty, voivat rankkasateet kuormittaa nykyistä hulevesien hallintajärjestelmää ja muodostaa riskipaikkoja. Päivitetään hulevesien hallinta vastaamaan voimistuvia ja yleistyviä rankkasateita ja huomioidaan erityisesti luonnonmukaiset suodatusjärjestelmät.
- 2) Metsänhoito.** Huomioidaan metsiin kohdistuvat ilmatoriskit, kuten kuivuus, tuholaiset, äkilliset lumikuormat ja routasyklin muutokset sekä myrskyt, kunnan metsänhoidon suunnittelussa ja maankäytössä.
- 3) Sähkökatkot.** Varaudutaan myrskyjen aiheuttamiin sähkökatkoihin mm. riittävillä varavoimajärjestelmillä. Lisäksi huomioidaan myrskytuhoriskit metsiin ja kiinteistöihin.
- 4) Yhteistyö.** Vahvistetaan yhteistyötä sopeutumisen kannalta keskeisten sidosryhmien ja yhteistyötahojen kanssa. Edistetään ilmastonmuutokseen sopeutumista hankeyhteistyön kautta.



# 5. Suunnitelman toteutumisen seuranta

# Ilmastosuunnitelman päivitys, toteutus ja seuranta

Kunnan johtoryhmä päivittää ja seuraa ilmastosuunnitelman toteutumista kaksi kertaa vuodessa. Toimenpiteitä toteuttavat kaikki toimialat.

Ilmastosuunnitelman toimenpiteiden etenemisen seurantaan ja päivittämiseen käytetään tätä asiakirjaa. Seurannassa voidaan hyödyntää suunnitelmassa esitettyjä indikaattoreita, joita tarkastellaan ja päivitetään tarvittaessa. Etenemisen seurannassa ilmastosuunnitelman toimenpiteet merkitään seuraavilla värikoodeilla, etenemistilanteen mukaan:

**Punainen** = ei vielä aloitettu, jäljessä

**Keltainen** = suunnitteilla

**Sininen** = toteutuksessa

**Vihreä** = valmis





Jimi Käyhkö